

σίας, ἀλλὰ λόγοι σοβαροὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος χρῆζοντες πολλῆς καὶ ἰδίᾳ μελέτης· διότι πανθ' ὅσα εἰπον οἱ ἀπόστολοι κινούμενοι ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐλάλησαν. Καὶ ἐὰν ὁ Θεὸς ἐπὶ τοσοῦτον ἐξυψοῖ τὴν ἀγάπην, ἅρα δὲν πρέπει νὰ ᾔνε ἑκτακτόν τι καὶ θαυμάσιον καὶ ἅμα ὠφελιμώτατον τοῖς ἀνθρώποις; Πρὸς δὲ ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη εἶνε τὸ μόνον καὶ ἀλάνθαστον ἐκεῖνο χαρακτηριστικόν, δι' οὗ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν καταπρακτικῶς ἢ ἀποπρακτικῶς ἐὰν ἄτομον, οἰκογένεια ἢ ἐκκλησίᾳ εἶνε τοῦ Χριστοῦ ἡ οὐ· διότι ἐνθα ἂν βρασιλεύῃ ἡ αὐθάδεια, ἡ οἷσις, ἡ πλεονεξία, φιλαργυρία, παροξυσμός, ἀδικία καὶ ἡ ταπεινοῦσα τὸν ἀνθρώπον ὕβρις καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἐκεῖ δὲν κατοικεῖ ὁ Χριστὸς ὁ ὢν ἀγάπη· διότι ἐνθα ἂν ᾔ ἡ ἀγάπη, ἐκεῖ δεσπόζει ἡ ἀρετὴ, ἡ εἰρήνη, ἡ ὁμόνοια καὶ τὰ ὅμοια. Θ. Μ. Μ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΔΗΓΟΝ ΤΩΝ ΦΡΟΒΕΛΙΑΝΩΝ ΝΗΠΙΑΚΩΝ ΚΗΠΩΝ

[Συνέχεια καὶ τέλος]

Οὕτω τίθεται ἡ ἀληθὴς βάσις τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐπὶ τῆς ὁποίας τὸ σχολεῖον δύναται νὰ προβῇ κατ' ἄλλον τρόπον, καὶ ἄνευ ἐξαντλήσεως τῶν δυνάμεων νὰ δώσῃ ὑγιεστεράν καὶ εὐρυτέραν ἐκπαίδευσιν.

Τότε τὸ τέκνον δέκα μέχρι δώδεκα ἐτῶν, ἤθελεν εἶναι ἤδη ἱκανὸν ν' ἀσφαλίσῃ εἰς ἑαυτὸ πρόσδοτον, δι' ἐργασίας ὀλίγων ὥρων καθ' ἑκάστην, ἡδύνατο δὲ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐκπαίδευσίν του πέραν τοῦ συνήθους τέρματος, διότι ἡ μαθητεία του κυρίως εἶχεν ἀρχίσῃ ἀπὸ τοῦ δευτέρου περιήπου τῆς ἡλικίας του ἑ-
τους. Ποῖον καλλίτερον μέσον ἡδύνατό τις νὰ εὑρῇ, ὅπως προλάβῃ ὅσον τὸ δυνατόν τὴν ἐνδειαν τοῦ ἀνθ-
λίκου ἀνθρώπου;

Ἡ ἐντελεστετέρα ἐφαρμογὴ τῆς ιδέας τοῦ Φρόβεελ θέλει ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐν τῷ νηπιακῷ κήπῳ ἀρξα-
μένην μαθητείαν ταύτην ἐντὸς καλλιτεχνικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν ἐργαστηρίων, προσηρημένων εἰς τὸ σχολεῖον (τοιαῦτα εἰσῆχθησαν ἤδη ἐν Αὐστρίᾳ). Πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐξαπλώσεως τούτων, ἡδύνατό τις ἀπλῶς νὰ ἐνώσῃ τὰ βιοτεχνικὰ σχολεῖα πρὸς τὰ ἰδίως σχολεῖα, καὶ νὰ δέχεται ἐν αὐτοῖς παιδιὰ μικροτέρας ἡλικίας.

Βεβαίως εἶναι γονιμωτάτη ἡ ιδέα τὴν μετατροπῆς τοῦ παιγνίου τῶν παίδων εἰς τερπνὴν καὶ μὴ κοπιώδη ἐνασχόλησιν, εἰς τὴν δι' αὐτῆς ταύτης διδασκαλίαν, τέλος εἰς ἐργασίαν, ἥτις οὐ μόνον χρησιμεύει αὐτῷ εἰς δημιουργίαν, εἰς παραγωγὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς φωτισμὸν τοῦ νοῦς του, εἰς μόρφωσιν τῆς καρδίας καὶ τοῦ χαρακτῆρός του, ἥτις τέλος καθιστᾷ αὐτὸν νοήμονα ἐργάτην.

Αἱ σπάνια ἀσχολία, αἵτινες τὴν σήμερον δίδονται εἰς τὰ παιδιὰ εἶναι ὅλως μηχανικαί· ἀλλ' ἡ μηχανικὴ ἐργασία συντελεῖ μᾶλλον εἰς ἀποκτῆνωσιν τοῦ μὴ ἀνεπτυγμένου ὄντος.

Ἡ διὰ τῶν ὑρισταμένων νηπιακῶν κήπων ἤδη

ἀποκτηθεῖσα πείρα οὐδεμίαν ἐπιτρέπει ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ προμνησθέντος σκοποῦ.

Αἱ δὲ παραγωγαὶ τῶν μικρῶν ἐργατῶν τῶν καταστημάτων τούτων ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ἀπὸ ἡλικίας πέντε μέχρις ἑπτὰ ἐτῶν τὸ παιδίον δύναται, οὐ μόνον νὰ κατασταθῇ χρήσιμον ἀλλ' ὅτι εἶναι μάλιστα εἰς θέσιν νὰ προσεγγίσῃ εἰς βαθμίδα τινὰ καλλιτεχνικῆς ἐργασίας, ἄνευ ἐξαντλήσεως τῶν δυνάμεων του.

Ἐὰν τὰριστουργήματα τῆς τέχνης πρόκειται νὰ πολιτίσωσι καὶ ἠθικοποιήσωσι τὸν λαὸν δὲν ἀρκεῖ νὰ ᾔ-
ναι ταῦτα προσιτὰ εἰς αὐτὸν διὰ τῆς ἐξωτερικῆς αὐ-
τῶν θεωρίας, ἀνοιγομένων δηλ. αὐτῷ τῶν μουσείων καὶ τῶν πινακοθηκῶν· πρέπει προηγουμένως νὰ παρασκευασθῇ οὗτος, ὥστε νὰ ᾔναι ἱκανὸς νὰ ὠφελῇται ἐξ αὐτῶν, δεχόμενος διὰ τῆς θέας αὐτῶν ἐντυπώσεις ἐπε-
νεργούσας ἐπὶ τοῦ πνεύματός του. Βεβαίως ὅμως δὲν δύναται νὰ δεχθῇ ἀληθῆ ἐντύπωσιν ἐκ τῆς θέας καλ-
λιτεχνήματός τινος, εἰμὴ ὁ δυνάμενος ν' ἀντιληφθῇ, τοῦλάχιστον διὰ τοῦ αἰσθήματος τῶν ἐν αὐτῷ καλ-
λονῶν καὶ τῆς ιδέας, ἥτις εἶχεν ἐμπνεύσει αὐτό. Καὶ ὅμως μόνον ὁ δυνήεις νὰ παραγάγῃ τι προσεγγίζον εἰς τὸ κάλλος καὶ ἐμφαίνον ποῖαν τινα ἀρμονίαν, κα-
θ' οἷονδ' ἔποτε τρόπον καὶ βαθμὸν, δύναται νὰ ᾔναι κα-
τάλληλος νὰ αἰσθανθῇ καλλιτεχνικὰς ἡδονάς.

Ἡ παρασκευὴ αὕτη τῆς καλλιτεχνικῆς ἐργασίας ἐν τῷ νηπιακῷ κήπῳ θέλει συντελέσει ἐν ταύτῳ εἰς τὸ νὰ παράσχῃ τῷ βιομηχανῷ τὴν ἀπαιτούμενην ἄ-
νεσιν· διότι ὡς δεξιότερος ἐργάτης, θὰ ἐργάζεται τα-
χύτερον, θὰ κερδίζῃ πλείονα καὶ κατὰ συνέπειαν θὰ οἰκονομῇ χρόνον. Οὕτω τὸ ἠθικὸν αἶσθημα καὶ ἡ καλαισθησία, ἀναπτυσσόμεναι ἐν τῇ ἐργατικῇ τάξει, θέλουσιν ὁδηγήσει τὸν λαὸν ν' ἀποκρούσῃ τὰς καθα-
ρῶς ὑλικὰς καὶ βαναύσους διασκεδάσεις καὶ θέλει ἐ-
πιτρέψει αὐτῷ νὰ ὠφελῇται ἀληθῶς ἐκ τῶν περιστά-
σεων, αἵτινες τῷ παρέχονται διὰ τῶν ἐκθέσεων τῶν καλλιτεχνημάτων.

Ἡ δημῶδης φιλολογία τῶν ἡμερῶν μας τείνει νὰ καταστήσῃ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας προσιτὰς εἰς ὅλας τὰς τάξεις. Οὐδεμία δ' ἐπιστήμη ἀπαιτεῖ τὴν παρα-
τήρησιν ὅσον αὗται. Εἶναι λοιπὸν σπουδαιότατον νὰ καταστήσωμεν τὸ παιδίον ὅσον τὸ δυνατόν ἐνωρίτε-
ρον προσεκτικὸν εἰς τὰ φαινόμενα τῆς φύσεως. Ἡ κη-
πουρικὴ ἐν τῷ νηπιακῷ κήπῳ, ἡνωμένη μετὰ στοι-
χείων τινῶν τῆς βοτανικῆς, παρέχει πάντα τὰ μέσα τῆς παρασκευῆς εἰς τὴν σπουδὴν τῶν φυσικῶν ἐπιστη-
μῶν, δίδει δὲ πρὸς τούτοις καὶ τὴν κλίσιν πρὸς τὴν γεωργίαν.

Ἰδοὺ τὰ μεγάλα πλεονεκτήματα τῆς Φροβελιανῆς μεθόδου διὰ τὰς τάξεις τοῦ λαοῦ. Ἡ δ' εἰσαγωγὴ αὐ-
τῆς ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις οὐ μόνον δυνατὴ εἶ-
ναι, ἀλλὰ καὶ σχετικῶς εὐκόλος. Τοῦτο δὲ θέλει κα-
ταδείξει ἡ κατὰ τὰ ὑποδείγματα τοῦ παρόντος ὁδη-
γοῦ πρακτικὴ αὐτῆς ἐφαρμογὴ.

Ἄς μὴ ἀπατώμεθα· τὰ τέκνα μας ζῶσιν ἐν ἀτμο-
σφαίρᾳ μεμολυσμένῃ, ἥτις τοῖς ἀφαιρεῖ τὴν ἀπλότη-

τα καὶ τὴν ἀρέλειαν τῆς ἡλικίας τῶν ζώσιν ὑπὲρ τὸ δέον μετὰ τῶν ἐνηλίκων καὶ μιμοῦνται τὸν τρόπον τῆς ζωῆς αὐτῶν. Αἱ πύλαι τοῦ ναοῦ τῆς ἐπιστήμης ἀνοίγονται αὐτοῖς ταχύτερον τοῦ δέοντος, ἐξ οὗ πηγάζει, ὅτι αἱ γνώσεις αὐτῶν εἶναι μᾶλλον φαινόμεναι καὶ ἐπιπόλαιαι ἢ πραγματικά. Πρὸ τῆς ἐπιστήμης ἔχουσιν ἀνάγκην τοῦ βίου· ἃς δημιουργήσωμεν λοιπὸν ἴδιον αὐτοῖς κόσμον, ὅπου τὸ ὅμα τῶν γονέων καὶ τῶν παιδαγωγῶν ἐπιτηρεῖ μὲν αὐτὰ, ἀλλ' ὅπου αὐτὰ θέλουν κατὰ τὸ εἶδος κατασταθῇ τὰ ἐνεργὰ πρόσωπα. Ἐκεῖ θέλει ἐκδηλωθῇ ἡ φύσις αὐτῶν ἐλευθέρως καὶ ἀνυποκρίτως· ἀνευ περιορισμοῦ, ἀνευ τῆς ἀξιώσεως τοῦ νὰ μιμηθῶσι τοὺς μεγάλους, ἀνευ τῆς κατὰ συνθήκην ψευδοπολιτικῆς, ἀνευ τῆς ὑποκρισίας τοῦ πλήθους. Ἐν τῇ ἀληθείᾳ καὶ φυσικῇ ταύτῃ ἀτμοσφαίρᾳ τὸ παιδίον δὲν θέλει ἔλθει εἰς πειρασμόν, ὅπως προσποιῆται τελειότητα, ἣν δὲν ἔχει, δὲν θέλει κρύπτει τὰς ἀτελείας καὶ τὴν ἀμάθειάν του, ἀλλὰ θέλει μάθει νὰ γνωρίζῃ τὰ ἐλαττώματα του καὶ νὰ κοπιᾷ ὅπως ἀποβάλλῃ αὐτὰ. Ὁ νηπιακὸς κῆπος παρέχει αὐτῷ τὸν κόσμον τοῦτον μετὰ τῶν σκηνῶν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ἀνευ τῶν κακιῶν αὐτοῦ.

Ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τοῦ βίου ὁ Φρόβεελ παρουσιάζει αὐτῷ δι' εἰκόνων τὴν ἱστορίαν τοῦ παιδικοῦ βίου ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν «Ὁμιλιῶν τῆς μητρός». Τοῦτο περιέχει ἐν ἀρχῇ τὰς πρώτας σχέσεις τοῦ παιδίου πρὸς τὴν μητέρα του, τὰς πρώτας περιβάλλεις ἃς αὐτῇ τῷ παρέχει, τὰ πρώτα παίγνια, ἅτινα τῷ διδάσκει· εἴτα τὰς σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τὰ λοιπὰ μέλη τῆς οἰκογενείας, πρὸς ἄλλα παιδιά καὶ ἄλλας οἰκογενεάς· τὸ παιδίον βλέπει ἐκεῖ ἐπίσης τὴν παράστασιν τῶν φαινομένων τῆς φύσεως, τὴν σελήνην, τοὺς ἀστῆρας ἄ., ἔτι δὲ καὶ σκηνὰς τοῦ βίου τῶν ζώων· σκηνὰς τοῦ κηπουρικοῦ καὶ τοῦ γεωργικοῦ βίου· βλέπει τὸν οἰκογενειακὸν βίον ὑπὸ διαφόρους ἐπόψεις· εἴτα τὰ ἐπαγγέλματα, τὸ ἐμπόριον, τὰς τέχνας ἄ., τὴν ἐκκλησίαν, τὴν λατρείαν ἄ., σκηνὰς τοῦ ἠθικοῦ τοῦ παιδὸς βίου· τέλος βλέπει καὶ τὴν ἐκδήλωσιν ἐν γένει τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ἐφηρμοσμένου εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν.

Ὁ λόγος τῆς μητρός ἐρμηνεύει εἰς τὸ παιδίον τὰς γενικὰς ταύτας σκηνὰς, ὡς καὶ τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ ἀτομικὸν βίον· οὕτω καταδεικνύει αὐτῷ ὡς ἐν κατόπτρῳ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἱστορίαν, ἥτις εἶναι ἡ ἱστορία πάντων τῶν ὁμοίων αὐτοῦ καὶ ἥτις παριστᾷ τὴν πραγματικὴν ζωὴν. Οὕτως ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας θέλει παρασκευασθῇ, ὅπως βραδύτερον δυνήθῃ νὰ κατονοῇσῃ ἐμβριθῶς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, δηλ. τὴν καθολικὴν ἱστορίαν. Θέλει ἰδεῖ διὰ συμβόλων, θέλει κατονοῇσῃ αὐθορμήτως τὴν ἀναλογίαν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀτόμου πρὸς τὴν ὁλοκλήρου τοῦ εἵδους. Αἱ ἐρμηνεῖαι τῶν εἰκόνων αἱ διδόμεναι ἐν ταῖς «Ὁμιλίαις τῆς μητρός» κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πρώτης νηπιότητος πραγματοποιοῦνται, οὕτως εἰπεῖν, βραδύτερον ἐν τῷ νηπιακῷ κήπῳ. Τὸ παιδίον αὐτοπροσώπως διέρχεται δι' ὅλων τῶν σκηνῶν τούτων τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Τὰ παίγνια καὶ αἱ ἀσχολίαι του παριστῶσιν αὐ-

τῷ τὰ πρώτα στοιχεῖα τῆς ἐντελοῦς ἀναπτύξεως, ἥς ἡ ἀνθρωπότης ἠναγκάσθη νὰ διέλθῃ τὰς φάσεις. Ὁ τελικὸς σκοπὸς τῶν ἀσκήσεων τοῦ νηπιακοῦ κήπου εἶναι ἐν αὐτῷ ἡ ἀναπαράστασις, ἡ ἀπομίμησις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς κατὰ παιδικὸν τρόπον, δηλ. διὰ παιγνίων. Τὸ παιδίον παρασκευάζεται οὕτως ἵνα παραστήσῃ τὸ ὁρισθὲν αὐτῷ ἐν τῷ βίῳ μέρος, ἵνα καταλάβῃ βραδύτερον τὴν ἐν τῷ πραγματικῷ κόσμῳ θέσιν του. Ἀκολουθῶν δὲ μεθοδικῶς τὴν σειρὰν τῆς ἐν τῷ παρελθόντι ἀναπτύξεως τῶν ὁμοίων του, φυσικῶς θέλει εὐρεθῇ βραδύτερον ἐτοιμότερον, ὅπως πραγματοποιήσῃ, καθ' ὅσον ἀφορᾷ αὐτὸ, τὰς νέας προόδους, ἃς ἡ πρόνοια ἐπιφυλάττει τῇ ἀνθρωπίνῃ δραστηριότητι.

Ἀλλὰ πῶς ὁ Φρόβεελ θέλει συνεχίσει ὡς πρὸς τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν τοῦ παιδὸς τὸ σύστημα αὐτοῦ, ὅπερ ἐφήρμοσε κατ' ἀρχὰς εἰς μόνην τὴν πρώτην νηπιότητα; Ἀπηντήσαμεν ἤδη εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην. Ἡ προσάρτισις τῶν παιδικῶν ἐργαστηρίων ἢ τῶν παρασκευαστικῶν βιοτεχνικῶν σχολείων εἰς τὰ κυρίως σχολεῖα θέλει συνεχίσει μεθοδικῶς τὴν τε φυσικὴν τὴν διανοητικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐκ τοῦ νηπιακοῦ κήπου ἐξερχομένου μαθητοῦ τοῦ Φρόβεελ. Τὸ δὲ περὶ προκαταρκτικοῦ σχολείου κεφάλαιον τοῦ παρόντος ὁδηγοῦ θέλει καταδείξει κατὰ ποῖον τρόπον ἡ ἐν τῷ νηπιακῷ κήπῳ Φροβεελιανὴ μέθοδος παρέχει τὴν ἀφετηρίαν πρὸς ἐκάστην ἐπιστήμην, ἐκάστην τέχνην καὶ ἕκαστον ἐπάγγελμα.

Πρὸς πλήρη ἀπόκτησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ παιδαγωγικοῦ συστήματος τῶν νηπιακῶν κήπων δὲν ἀπαιτοῦνται μόνον καλλιτεχνικὰ καὶ βιομηχανικὰ ἐργαστήρια, ὡς καὶ πρακτικὰ γεωργικὰ σχολεῖα· εἰς χρῆσιν τῶν μαθητῶν ὅλων τῶν σχολείων, ἀλλὰ πρέπει πρὸς τούτοις νὰ ὁδηγῶνται οἱ μαθηταὶ καὶ εἰς ἐκδρομὰς πρὸς παρατήρησιν καὶ ἐρευναν τῶν φαινομένων καὶ τῶν προϊόντων τῆς καθ' ὅλου φύσεως· πρέπει νὰ ἐπισκέπτονται τὰ ἐργαστήρια, τὰ μουσεῖα ἄ.

Τότε μόνον θέλουν πραγματοποιηθῇ αἱ ὑπὸ τοῦ Φρόβεελ, ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Ἡ ἀνατροφή τοῦ ἀνθρώπου» δοθεῖσαι ἀρχαί. Ἡ νεολογία θέλει λάβει γνῶσιν τῆς πραγματικῆς ζωῆς ἐφαρμόζουσα ἐπὶ μᾶλλον τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτοθύμου καὶ ἐλευθέρας δράσεως· διὰ τοῦ μέσου δὲ τούτου θέλει κατορθωθῇ νὰ συμβαδίσῃ ἡ πείρα μετὰ τῆς θεωρίας καθ' ὅλους τοὺς κλάδους τῆς διδασκαλίας.

Αἱ τελειότεραι μέθοδοι ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν ὑπάρχουσιν ἤδη. Ἄν ἐναπόκειται λοιπὸν τῷ Φρόβεελ ν' ἀνακαλύψῃ αὐτὰς ἐκ νέου, ἀλλ' αἱ ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ Φρόβεελ ἀποκτηθεῖσαι διανοητικαὶ εἴσεις κατ' ἀνάγκην θέλουν ἐπενεργῆσαι εἰς τὴν ἀνάπτυξιν, ἐνῷ ἀπεναντίας τὰ μέγρι τοῦδε σχολεῖα ἀφαιροῦσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς πρωτοβούλους ιδέας.

Συνέχειαν λοιπὸν τοῦ νηπιακοῦ κήπου θέλει ἀποτελῇ τὸ Φροβεελιανὸν ἐργαστήριον, χωρὶς ἐν ᾧ οἱ μαθηταὶ θέλουν διακρίσθαι κατὰ τὰς ὥρας τῶν ἀντιστοιχούντων, καθ' ἃς ἕκαστος προσκαλεῖται νὰ δώσῃ ἐλευθε-

ραν ανάπτυξιν εἰς τὰς ποικιλωτάτας ἐκδηλώσεις τῆς ἀτομικότητος του. Ὑπάρχουσι κίνδυνοι, οἵτινες οὐδέποτε καταλαμβάνουσι τὰς νεαρὰς ψυχὰς, κατὰ τὰς ὥρας τῆς προσδιορισμένης ἐργασίας, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς ἀνέσεως καὶ τῆς τέρψεως. Τὸ δὲ Φροβελιανὸν ἐργαστήριον πρόκειται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βοήθημα εἰς τὴν συντήρησιν τῆς ἀγνότητος τῶν καρδιῶν, θέλει ἀνυψώσῃ τὰς διανοίας δι' ἠθικῶν ἡδονῶν, θέλει παράσχει ἠθικὰς ἀπολαύσεις διὰ τῆς μουσικῆς καὶ τῶν πλαστικῶν τεχνῶν, ὡς καὶ διὰ τῆς γυμναστικῆς καὶ τοῦ χοροῦ, τῶν τοσοῦτον ὑγιεινῶν ἀσκήσεων. Αἱ δραματικαὶ παραστάσεις καὶ ἄλλαι παιδιαὶ θέλουσι παράσχει ἀθῶαν διασκέδασιν, ὡς καὶ ἀφορμὴν πρὸς εὐχάριστον ἀποκάλυψιν τῶν ἀτομικῶν πλεονεκτημάτων. Ἡ δ' ἐπίβλεψις τῶν διευθυνόντων ἢ τῶν γονέων θέλει διατηρεῖ αὐτόθι τὴν τάξιν καὶ τὴν

παρέχει τοὺς συνήθεις τρόπους τῆς μεθόδου τοῦ Φρόβελ, θέλει χρησιμεύσει, ὅπως εἰσαχθῇ αὕτη καὶ διδοθῇ καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς οἰκογενεαῖς. Ἄς ἐλπίσωμεν τέλος ὅτι αἱ οἰκογένειαι θέλουσι κατασταθῇ βοηθοὶ τοῦ νηπιακοῦ κήπου, ὡς οὗτος εἶναι βοηθὸς τῶν οἰκογενειῶν.

Ἡ ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΟΣ ΚΟΡΗ

Εἰς τῆς ἀρρωστίας κρεβάτι ὁ πατέρας τῆς Μαργάρως ἔαπλωμένος συλλογιόταν τὴν πολλὴν του δυστυχίαν. Τὴν καλὴν του τὴν γυναῖκα, ποῦ τοῦ ἀρπάξῃ ὁ Χάρος, καὶ κοντὰ 'ς ὅλα τὴ φτώχεια καὶ τὰν ἡλικία παιδιᾶ.

Μὲς τῆς συλλογίας τῆς τόσας τὸ χλωμὸ τὸ πρόσωπό του 'Σ τῇ φωτιᾷ εἶχε γυρίσει πάντα εἰς τὴ γωνιά. Καὶ κυττάζοντας τὴν φλόγα λησμονοῦσε τὸν καὶ τοῦ. Τὸν καὶ τοῦ σπαράζει τὴν πολὺπαθη καρδίαν.



κοσμιότητα, χωρὶς νὰ παρακωλύῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς δράσεως.

Ἐξεθέσαμεν ἐν συντόμῳ τὴν συνέχειαν τῆς παιδαγωγικῆς ιδέας τοῦ Φρόβελ. Πρὶν ὅμως φθάσωμεν εἰς τὴν πραγματικὴν ταύτην ἐφαρμογὴν, ἐνδιαφέρει ἡμᾶς νὰ πραγματοποιήσωμεν τὴν ἀρχὴν αὐτῆς, δηλ. τὴν διεύθυνσιν τῆς πρώτης ἀγωγῆς τῶν παιδίων ὑπὸ τῶν μητέρων καὶ τῶν νηπιακῶν κήπων.

Ἐν τέλει προσθέτομεν, ὅτι ἡ σωτηρία τῶν μελουσῶν γενεῶν ἐξαρτᾶται κατὰ μέγιστον μέρος ἐκ τῆς ἐπιρροῆς τῶν μητέρων ἐπὶ τῶν νηπίων. Ὁ Φρόβελ παρέχει τὰ πρακτικὰ πρὸς τοῦτο μέσα, ὅπως ἐπαρμολογήσιν ὑπὸ τῶν ἀληθινῶν παιδαγωγῶν τῆς ἀνθρωπότητος, ἥτοι τῶν μητέρων. Ἄς ὠφελῇ ἐκ τούτων ἡ παρούσα γενεά.

Ἄς ἐλπίσωμεν δὲ ὅτι ὁ πρακτικὸς Ὁδηγός, ὅστις

Μὰ σὲ λίγο, νὰ ἡ κόρη ἡ μικρὴ του ξεπροβάλλει
Πεταχτὴ ἀπὸ τὴν πόρτα, ποῦ 'ς τοὺς δρόμους τὸ ψωμί,
Λίγα κάρβουνα στὰ σπήτια ἐξητοῦσε, γιὰ νὰ βάλῃ
'Σ τὴν θερμάστρα νὰ ζεστάνῃ τὸν πατέρα μιά στιγμὴ.

— «Ἐ! πατέρα μου, τοῦ λέει, μὲ ψωμάκι πάλι νᾶμαι,....
Φέρνω κάρβουνα νὰ ρίξω 'ς τὴν ὥραια μας φωτιά!
Εἰς τὴν ἀγκαλιά σου τώρα εὐχαριστημένη θάμαι
Νὰ σὲ βοηθῶ, πατέρα, 'ς τὴ σκληρὴ σου ἀρρωστία!»

— «Ὁ Θεὸς νὰ σ' ἀνταμείψῃ, ὦ πτωχὴ μου θυγατέρα,
'Ὁ Θεὸς, ποῦ τὸν 'βλογᾷ κάθε 'μέρα καὶ νυχτιᾶ,
'Ὅπου ἔδωκε σ' ἐμένα τὸν ἀνάξιο πατέρα
Τέτοια κόρη, ποῦχει ἀγγέλου, εἰς τὰ στήθη της καρδιά!»

Αὐτὰ εἶπε ὁ πατέρας καὶ 'ς τὴν κρῦαν ἀγκαλιά του
Τὴν καλὴν του κόρη φέρνει... τὴν φιλεῖ καὶ τὸν φιλεῖ.
Χύσαν δάκρυα καὶ οἱ δύο τοὺς ἀρκετὰ, μὰ στὴν καρδίαν του
'Ὁ καθένας τώρα ἔχει ἀνακούφισιν πολλή.